

Oönskade effekter av beroendeframkallande läkemedel och läkemedelsberoende

Vem som helst kan bli läkemedelsberoende. Därmed inte sagt att alla blir det. Ett läkemedelsberoende blir tydligt först efter att du har använt ett beroendeframkallande läkemedel en tid.

Om du använder sömntabletter, starka värktabletter eller lugnande läkemedel över en längre tid så kan din användning mer eller mindre omärkbart gå över i ett beroende. Det är alltid bra att bryta ett beroende, men det kan vara svårt. Den som är läkemedelsberoende kan därför behöva stöd av andra. Det finns alltid möjlighet att få hjälp.

Vad är läkemedelsberoende?

Att vara läkemedelsberoende är inte detsamma som att vara beroende av ett läkemedel för att lindra en sjukdom- till exempel om du dagligen behöver ta insulin för att du har diabetes. Ett läkemedelsberoende innebär att du känner ett sug efter själva läkemedlet och får abstinens utan det. Abstinens är kroppens sätt att reagera med obehagliga symptom när den inte längre får det medel som kroppen är van vid.

Vem kan bli läkemedelsberoende?

Vem som helst kan bli beroende men det varierar från person till person hur lätt ett beroende utvecklas. Om du sedan tidigare är beroende av exempelvis alkohol eller om du har en beroendesjukdom i dina arvsanlag så är risken större för att du utvecklar ett beroende.

Hur kan jag minska risken för att bli läkemedelsberoende?

För att minska risken för att du ska utveckla ett läkemedelsberoende är det viktigt att du alltid följer den ordination du har fått som informerar dig om hur mycket och hur ofta du ska ta läkemedlet. Ändra inte dosen på eget initiativ.

Hur vet jag om jag har ett läkemedelsberoende eller fått oönskade effekter av läkemedlet?

Olika läkemedel ger olika symtom på läkemedelsberoende. Hur lång tid det tar innan du blir beroende beror också på vilket läkemedel du tar. Ofta är det först när du försöker sluta som du upptäcker beroendet eller vad du fått för oönskade effekter av läkemedlet.

Sover du illa trots sömnmedel? Har du ont trots smärtstillande? Är du orolig eller har ångest trots att du äter lugnande läkemedel? Måste du öka dosen för att få effekt av läkemedlet? Behöver du din medicin för att få en kick eller ett lugn? Eller funderar du mycket över hur du ska kunna få nya recept? Då kan du ha utvecklat ett läkemedelsberoende eller fått oönskade effekter av läkemedlet.

När ska jag söka vård?

Har du frågor om användandet av ditt läkemedel? Eller misstänker du att du är beroende av ett läkemedel och behöver hjälp med det? Då kan du kontakta en läkare på den mottagning där du har fått läkemedlet utskrivet.

Hur gör jag för att sluta med beroendeframkallande läkemedel?

Det säkraste sättet att sluta med beroendeframkallande läkemedel är att du först pratar med din läkare eller sjuksköterska. Tillsammans kan ni ta fram en plan på hur du bäst slutar med läkemedlet. Du kanske också kommer att behöva ett stöd från hälso- och sjukvården för att klara av det.

I vissa fall kan planen vara att du slutar omedelbart med ditt läkemedel. I andra fall kan du behöva minska din användning gradvis. Det gör att utsättningssymptomen blir mindre. Ju längre tid du har använt ett läkemedel och ju högre dos du har tagit desto större är risken för att du får abstinens och besvärliga utsättningssymptom när du slutar använda ett läkemedel. Symptom i samband med utsättning kan visa sig på flera olika sätt beroende på läkemedlets verkan och hur du som person påverkas av det. Abstinensen pågår ibland i veckor och ibland i månader. Men det är vanligare att den varar en kortare tid.

Vad händer med mig när jag slutar med ett beroendeframkallande läkemedel?

På kort sikt kan det kännas svårt att sluta använda beroendeframkallande läkemedel. Men på lång sikt lönar det sig alltid. Många personer som slutar med en längre tids användning av starka läkemedel mot värk upptäcker ofta att de inte får mer ont. Det kan bero på att läkemedlet faktiskt gett en omvänd effekt. Du kan alltså ha fått mer ont av smärtstillande läkemedel. På liknande sätt kan du också känna en ökad oro eller ångest när du står på behandling med lugnande läkemedel. Du kan också sova dåligt även fast du tar sömnmedel. Det beror på att din kropp har vant sig vid läkemedlet och därför inte längre ger någon effekt.

De flesta som slutar märker också att de orkar mer och har mer energi i livet i stort. En vanlig upplevelse är också att det är positivt att bli av med biverkningar från läkemedlen.

Vilka läkemedel kan ge mig läkemedelsberoende?

Smärtstillande läkemedel - Morfin och morfinliknande läkemedel

Det finns två grupper av smärtstillande läkemedel - narkotiska och icke-narkotiska. De narkotiska preparaten kan orsaka ett läkemedelsberoende. Det är vanligt att läkemedel innehåller en blandning av de två grupperna narkotiska och icke-narkotiska ämnen.

Vanliga läkemedel för smärtstillande:

- Citodon
- Treo Comp
- Tramadol
- Morfin
- Oxikodon, Oxycontin
- Norspan
- Fentanyl
- Buprenorfin
- Temgesi

Vanliga abstinensbesvär eller oönskade symptom:

- svettning
- illamående
- diarré
- muskelkramper
- oro
- rastlöshet
- ångest
- ökad smärta
- förstoppning
- hormonpåverkan
- trötthet
- olust
- energibrist.

Sömnmedel- Bensodiazepinliknande läkemedel

Vanliga läkemedel för sömn:

- Zopiklon
- Imovane
- Zolpidem
- Stilnoct

Vanliga abstinensbesvär eller oönskade symptom:

- ångest
- sömnbesvär
- minnesstörningar
- dagtrötthet
- balansstörningar
- yrsel

Lugnande läkemedel och sömnmedel - Bensodiazepiner

Lugnande läkemedel och sömnmedel minskar hjärnans aktivitet. Det ger minskad oro och gör att man känner sig avslappnad. De här medlen är mycket beroendeframkallande och utvecklar snabbt abstinens.

Vanliga läkemedel som är lugnande och samtidigt är ett sömnmedel:

- Sobril, Oxascand
- Xanor
- Alprazolam
- Stesolid, Diazepam

Vanliga abstinensbesvär eller oönskade symptom:

- kramper
- depression
- ångest
- yrsel
- synrubbningar
- sömnbesvär
- dagtrötthet
- balansstörningar

Övriga beroendeframkallande läkemedel:

Vanliga läkemedel för behandling av nervsmärta och ångest:

- Lyrica, Pregabalin

Vanliga abstinensbesvär eller oönskade symptom är sjukdomskänsla som vid influensa, så som:

- huvudvärk
- svettningar
- yrsel
- sömnlöshet
- ångest
- illamående.

Referenser

Läkemedelsverket information 1:2002

RFHL (Rättigheter, frigörelse, hälsa, likabehandling), viss omarbetning av informationsmaterial efter medgivande.

FASS